

Jovo Popović: Pjesme. Knjiga prva. Cijena 40 novčiča. Stampa srpske štamparije v Zagrebu. 1906.

Adolf Makole: „Jorgovanke“. Legende in balade. Pjesme za hrvatsku odraslu mladež. Osjek, 1906. Tisak i naklada tiskare i knjižare Ljudevita Szeklera.

Slovensko gledišče. A. Drama. Prvo dramsko predstavo v letošnji sezoni smo imeli dne 6. oktobra. Uprizorila se je prvič na našem odru „Gioconda“, žaloigra v štirih dejanjih, italijanski spisal Gabriele d'Annunzio. Ker se nismo utegnili udeležiti predstave, o njej ne moremo govoriti. Morda izpregovorimo o tej igri kaj več po reprizi, katere se nadejamo v kratkem.

Dne 9. oktobra so igrali noviteto „Prvi“, burko v treh dejanjih, spisal Av g. Neidhart. „Prvi“ je še dokaj dostojna, a kakor pri burkah navadno, na nemožnih premisah zgrajena igrice, v kateri nas spominja to in ono stvari, ki smo jih že drugje videli. Kdor je stvar videl enkrat, si jo javaljne pogleda še enkrat! — Pravi tempo je še vedno tisto, česar naši igralci v takih igrah ne zadenejo . . . Ponovili so to burko dne 16. oktobra, a pred njo so igrali ta večer enodejanko „Egoizem“, spisala Zofka Kveder-Jelovšek. Ta igrice bi pridobila nemalo verjetnosti, če bi prizorišče prestavili iz Jelvinega v Nadino ali tudi Vitovo stanovanje. Kajti čudno se vidi zdaj, da zahaja Vito še vedno na Jelvin dom, dasi je že davno ne ljubi več, čudno tudi to, da mu Jelvin brat, ki ve, kaj se godi, ne pokaže vrat, in isto tako čudno, da mora na koncu igre Nada priti v Jelvino stanovanje. Mnogo naravnejše bi bilo, da bi Jelva in njen brat poiskala Vita tam, kjer vesta, da ga najdeta, to je na njegovem ali Jelvinem domu. Nastopi bi se vrstili lahko drug za drugim docela tako, kakor se vrste zdaj, in samo dialog bi se moral nekoliko, toda čisto malo izpremeniti. Tudi samomor se lahko izvrši, če se brez njega že opraviti ne more, natanko tako, kakor se izvrši zdaj, in razloček bi bil samo ta, da bi občinstvo videlo, kak učinek je napravil ta obupni čin Jelvin na njenega nezvestega ljubimca in njegovo novo ljubico, dočim zdaj tega ne vidi. Pa tudi še v nekem drugem pogledu bi bilo dobro, če bi se prizorišče tako izpremenilo. Radov značaj se nam vidi zdaj, kakor že omenjeno, malo neverjeten, Vitov pa nekonsekventno risan. Spočetka se zdi, kakor bi bil Vito sam neke vrste tragičen junak — žrtev neke neodoljive moči, ki ga sili v Nadino naročje, a na koncu se nam razkrinka kot navaden podlež. Na Nadinem ali svojem domu bi lahko govoril isto, kar govori zdaj, a vedeli bi vendar takoj, da so njegove besede gole fraze. Zdaj nas moti baš to, ker še vedno prihaja k Jelvi, dasi ni nikakega zunanjega povoda za to! . . . Sploh je pisateljica moške značaje bolj površno obdelala; s tem večjo ljubeznijo pa se je bavila z Jelvo, katere značaj je izklesan in izcizeliran do popolnosti. Tu je zajemala pisateljica iz lastnega srca. Zamislila se je globoko v Jelvin položaj . . . ona sama je bila Jelva, ko je pisala igro! . . . Podala nam je premnog detajl iz lastne duše in baš s tem dosegla oni častni uspeh, ki ga je igrice imela . . . Škoda, da se je igrice priklopila malo duhoviti burki in da se niso vse tri enodejanke iste pisateljice uprizorile skupaj! . . . Upamo, da se to še zgodi! . . .

Prvo popoldansko predstavo smo imeli v nedeljo dne 14. oktobra. „Revček Andrejček“ je pokazal tudi to pot svojo privlačno silo.

Dne 20. in 23. oktobra pa se je uprizorila na slovenskem odru noviteta „Elga“, sanjska drama v sedmih prizorih, nemški spisal Gerhart Hauptmann, poslovenil J. W.

Elga je umetniški torso. To nam pojasnjuje marsikaj. To, kar je o tem nedovršenem delu povedal kak brezpogojen entuziast in oboževatelj Hauptmannov, nam ne sme biti merodajno. Dejanje drame je veledramatično, o tem ni dvojbe, veledramatično in — grozno. Svojemu možu nezvesta žena ne bo mogla z mirnim srcem prisostvovati uprizoritvi te igre. Posebne globokosti pa v drami ni. Značaj Elgin je načrtan brez vsake psihološke finese. Naslikati žensko take vrste ni težko, teže že jo je igrati. Elga nam je stara znanka iz francoskih dram in romanov, samo da je imela ondi drugo ime. Podla in drzna je ta Elga — angel po zunanosti, bestija po naravi. Globočji je značaj Starženskega, dasi nas tudi pri njem spominja to in ono, da nam je podal Hauptmann samo skico. Med posameznimi njegovimi emocijami je premalo prehoda, toda morda je baš radi tega učinek tem večji. Najduhovitejša točka v igri je ona, ko grof Starženski pripoveduje svoje sanje o nagi ženski in ko potem Ogrinski pripovedovanje nadaljuje. — Zakaj nam pisatelj prikazuje dejanje kot sanje in kako pride nemški vitez do tega, da sanja o življenju grofa Starženskega, nam ni jasno. To je več nego *licentia poetica*!... Petje med posameznimi premori se pri nas ni obneslo in bržčas tudi drugje ne. Umevno: petje za odrom pa ropot vsled premikanja kulis! To je tehnična hiba v zunanji sestavi drame! — Uprizoritev je bila pri nas lepa, dostojna. Gospa Taborska je dobro pogodila Elgo, dasi nočemo trditi, da bi se ta vloga ne igrala lahko tudi drugače. Deloma se nam je zdela njena igra celo prerealistična. To je zakrivil njen glas. Gospod Taborsky je bil kot grof Starženski docela na svojem mestu. Samo njegovo lice se nam je videlo tuintam malo premrtvo.

O dramskem našem igralskem osebju izpregovorimo natančneje morda ob drugi priliki, potem ko bomo v položaju, napraviti si končno sodbo o novo nastavljenih močeh.

B. Opera. Začeli smo letos pri nas z laško dramo, začeli tudi z laško opero. Otvoritvena predstava je bila dne 2. oktobra in peli so se ta večer Leoncavallovi „Glumači“ in pa Mascagnijeva „Cavalleria rusticana“. Obe operi sta se ponovili dne 4. oktobra. Dne 12. oktobra pa so se uprizorili prvič na našem odru „Biseri“ (Les pêcheurs de perles), spisala M. Carré in E. Cormon, uglasbil Georges Bizet.

Strokovnjaško kritiko o tej operi in njeni uprizoritvi na našem odru prinašamo neposredno za tem poročilom.

Dozdaj smo imeli tri reprize te opere, in sicer dne 18., 26. in 28. oktobra.

Dne 24. oktobra so peli prvič v letošnji sezoni „Trubadurja“.

O naši operi letos rečemo vobče lahko toliko, da boljše še nismo imeli in da ji spričo izbornih pevskih moči, ki jih imamo, le malo nedostaje do popolnosti.

Dr. Fr. Zbašnik.

„Biseri.“ Opera v treh dejanjih. Skladatelj George Bizet, rojen 1838., umrl 1875. leta, je zložil to opero (les pecheurs des perles) v starosti 25 let (leta 1863.). V „Biserih“ ni še one samosvojesti, ki oživilja „Carmen“, opero, ki je prerano umrlemu Bizetu pridobila svetovno ime; prvenec so ti „Biseri“, ki mu daje mladeniško čutenje bogatost melodij, s katerimi se prikupi delo poslušalcu. Liriškemu značaju te opere pristojajo dobro te srčno občutene, tople melodije; zadivljeni v njih lepoto, prizanesemo skladatelju, da jih ni ojačil s krepostjo karakterizacije.